

Cher

af Henrik Lundgren

Oscar-uddelingen er noget, man ser, fordi man elsker at hade det. Kan det blive endnu et nummer mere smagløst end sidste år? Er der et trick, de endnu ikke har prøvet? - I år fik vi de fem nominerede i én kategori sammen i en *split-screen*, så kunne vi følge deres ansigtsudtryk nøjagtig i det øjeblik, prisen blev fordelt. Skal vi regne med, at vi til næste år får dem i *play-back* og *slow-motion*, ligesom fra Wimbledon, så man i detaljer kan se, hvem der brister i gråd, og hvem der bliver euforisk af jubel?

Men mens man nu sad ved skærmen og elskede at hade, var der unægtelig et par momenter, som gav lidt mere. Først og fremmest overrækkelsen af dette års Oscar til bedste kvindelige hovedrollehaber - Cher for hendes præstation i *Moonstruck* (Lunefulde Måne, 1988) - fordi man i et glimt fik to fuldkomne forskellige skuespillertemperamenter spændt op mod hinanden. Cher faldt nærmest fra hinanden: man kunne opleve hende ganske somnambul, som hun sejlede op på scenen for at modtage sin pris. Var hun *doped*, eller bare lammes af udmærkelsen? Og dér stod hun så i sin gennemsigtige sorte bikini-kjole (der ville have gjort sig i den række af natklub-shows i Las Vegas, hun slog igennem på i slutningen af 60'erne) og takkede, of all people, Meryl Streep.

Og oppe på rækken sad Meryl Streep - der var nomineret for sin præstation i Hector Babencos *Ironweed*, hvor hun synger "He's My Pal" med huen godt ned over øjnene - og lignede alt det modsatte af en superstjerne: Langt hår sjaskende ned ad ryggen, et minimum af make-up - og i øvrigt så hun ud, som om det var det bedste, der kunne ske hende, at det var Cher, der vandt!

Det sidste er der en forklaring på, som Cher selv gav i sin lettere omtågede takketal: Det var Meryl Streep, der under optagelserne til Mike Nichols' *Silkwood* i 1983 havde givet Cher en fornemmelse af, hvad det at spille komedie egentlig er for noget. - Hvormed Cher tillige har sagt noget om den grad af ubevidsthed, hvormed hun debuterede på film: Det var i Robert Altmans *James Dean længe leve* (Come back to the Five and Dime, Jimmy Dean, Jimmy Dean, 1983) i en rolle, hun først havde spillet på scenen i Ed Grady's off-Broadway opsætning.

Men når det kommer til stykket, har man i virkeligheden svært ved at forestille sig to skuespillerinder, der er mere grundlæggende

Cher i Masken (herover), Lunefulde Måne med Vincent Gardenia og Olympia Dukakis (næste side øverst), *Silkwood* (midten), *Under mistanke* (nederst t.v.) og *James Dean Længe leve* (t.h.). Desuden har hun medvirket i *Heksene fra Eastwick* (George Miller, 1987).

forskellige end netop Cher og Meryl Streep. Som typer synes de at inkarnere den gamle Hollywood-modstilling af personligheds-skuespilleren over for karakter-fremstilleren.

Streep, der er uddannet ved Yale Universitetets Drama Department, synes at gå til den enkelte rolle med en ligefrem videnskabelig nysgerrighed efter at afdække, hvad der er karakteristisk for netop denne figur. Undertiden har man gjort grin med hendes forskellige accenter (jo, hun havde vitterlig lyttet til båndoptagelser med den gamle Karen Blixen for at kunne indtale rammekommentaren til *Mit Afrika*), hendes nøjagtighed i sminke og kostume - for ikke at tale om den næsten gennemsigtige blålige hudfarve, hun havde opnået til *Sophie's Choice* (ved 14 dages faste på et enkelt glas rødvin!) Der kan være noget næsten lammende over denne perfektionisme, men man véd, at først når Streep har lagt alle disse ydre ting på plads, føler hun friheden til at slippe de indre kræfter løs. Og som alle rigtige forvandlingsskuespillere - dem der betragter deres ansigt, krop og stemme som et instrument de spiller på - er hun i det private liv blufærdig til det anonyme: Det lange glatte skolepige-hår er nøjagtig det instrument, der gør, at hun fra rolle til rolle kan sætte sin frisure præcis efter rollens karakter.

Hvor Cher vil lede efter en lejlighed til at sætte håret op til narrestreger: Som hun helt bogstaveligt gør i hovedrollen i Jewisons *Moonstruck*. Når Cher spiller, vil man hele tiden genkende hende som - Cher. Hun har spilleglæde, spontanitet, en ganske umiddelbar lyst til at vise sig frem - er det i virkeligheden det, der udgør hendes *star quality*? - men hun kender ikke til de selvforglemmende øjeblikke, hvor stjernen forsvinder bag karakteren.

Nærmest dette mål kom hun vel i grunden i Peter Bogdanovich' *The Mask*, som hun blev prisbelønnet for i Cannes i foråret 85. Selve rollen kunne på mange måder minde om hendes figur i *Silkwood*: Begge steder spiller hun stærke, utilpassede piger, *tough's* på grænsen til det skræppe. I *The Mask* er hun moderen med det misdannede barn, en kvinde, der helst færdes blandt rockere og pushere og selv har et problem med de hårde stoffer. Et mere sentimentalt gemyt end Cher ville have kunnet få noget temmelig ulideligt ud af skikkelsen: Moderen, der er faldet gennem samfundets sikkerhedsnet,

men ikke derfor vil lade andre ramme hendes invalide barn. - Nogle af de fineste, mindst forudsigelige scener, Cher har spillet, er de optrin i denne film, hvor styrkefordelingen mellem mor og søn synes at vendes om: Hvor det er ham, der prøver at beskytte sin trodsigt sårbare mor.

Balancen mellem styrke og følsomhed er også det, der gør hendes Loretta i *Lunefulde måne* fascinerende: Oscar-transmissionen havde helt rigtigt valgt det klip, hvor Loretta vågner morgenen derpå sammen med Nicolas Cage, og han erklærer hende sin kærlighed. "Snap out of it!" hujer Cher og stikker ham en lussing, så det rasler. Det er et af de bedste eksempler på den fantastiske åndsnærværelse i hendes spil, hurtigheden i hendes reaktioner, præcisionen i det hun gør. Men når man bliver grebet af spillet netop i dette øjeblik, er det selvfølgelig også et spørgsmål om, at Cher viser Loretta som mere end en almindelig rappenskralde. Loretta véd, at det er farligt, det hun har gjort - farligt for hende selv. Hendes forlovede, Danny Aiello, ville aldrig kunne drive hende til vanvid (det er det, som gør hendes mor - den formidable Olympia Dukakis - rolig ved forbindelsen!) I forholdet til Nicolas Cage er der på en helt anden måde fare på færde: Ham kunne hun ganske oprigtigt forelske sig i, hvis ikke han "snaps out of it". Deraf lussingen som en paradoksal kærligheds-erklæring. Et sidste forsvar fra en pige, der alt for længe har værnet sig mod de romantiske følelser.

Hvor man kan blive bekymret for Chers videre karriere, er i en film som hendes seneste: *Suspect*, med den danske titel *Under mistanke*. Ikke fordi hun på nogen måde er professionelt i uorden - tværtimod, præstationen er vel i virkeligheden den mest kontrollerede, hun har leveret. Men rollen er så at sige konfektioneret til hendes særlige form for slagfærdighed. I den række af figurer,

hun har fremstillet i *Silkwood*, *The Mask* og *Moonstruck*, har det været en del af pointen, at de var lidt på kant med det almindelige - Cher som lesbisk, Cher som rocker, Cher som blodrig ung enke af en siciliansk indvandrer-familie: I alle tre tilfælde har hun haft lejlighed til at gå mod strømmen, slå fra sig, spille op mod publikums forventninger. I *Suspect* er hun for første gang placeret i det mere konventionelle rollefag: Som forsvarsadvokaten, der vil det rigtige og oven i købet viser sig at få ret. Igen - hun er ikke dårlig som retfærdighedens vogter. Tværtimod, hun er ligefrem virtuos i de hurtige krydsforhørs-dueller i retten, hvor hun har brug for al sin snarrådige præsens. Men det kan gå hen og blive en slags rapkæftet manér - en art Whoopi Goldberg på meget højt plan! - netop fordi Cher ikke i højere grad er udstyret med en egentlig skikkelsesdannende fantasi.

